Socialstyrelsen

Om modellen Lovande arbetssätt

Innehåll

Kortversion på två minuter 3

Om modellen Lovande arbetssätt 4

Tillvarata det goda sociala arbetet 4

En möjlig väg att skapa beprövad erfarenhet 5

Modellens uppbyggnad 6

De fyra kategorierna och deras element 6

En guide hör till modellen 10

Nyttan med att använda modellen Lovande arbetssätt 10

Sundbyberg stad – utveckling som blir en del i vardagen 11

Så har modellen utvecklats och prövats i Sverige 13

Ett samarbetsprojekt 14

Referenser 15

Kortversion på två minuter

Lovande arbetssätt är en modell som ger stöd för att systematiskt beskriva, granska och utveckla arbetssätt i socialtjänsten. Modellen kan användas både för nya arbetssätt som är under utveckling och för etablerade arbetssätt som ännu inte har följts upp eller beskrivits på ett systematiskt sätt. Huvudpunkterna kan sammanfattas så här:

- Lovande arbetssätt kan användas när det saknas tillräcklig forskning om ett arbetssätt, men det finns teoretiska argument, professionell kunskap och praktiska erfarenheter som talar för att arbetssättet kan vara till nytta för brukarna.
- Modellen bidrar till ett gemensamt språk för att beskriva, förstå och utveckla arbetssätt. Den kan också underlätta dialogen med brukare, anhöriga, samverkansparter och beslutsfattare.
- Modellen består av elva element inom fyra områden: kunskapsbas, koncept, yrkeskunskap och utövande samt utveckling. Tillsammans belyser de bland annat arbetssättets teoretiska grund, mål, utformning, genomförande, uppföljning och förbättring.
- Arbetet med modellen utgår från gemensam reflektion och analys. Verksamheten beskriver hur arbetssättet fungerar, vilka resultat det ska bidra till och vad som behöver utvecklas. Det gör kunskap och erfarenheter i verksamheten mer synliga och möjliga att dela.
- Modellen kan integreras i det ordinarie kvalitetsarbetet. Uppföljningar, brukarens synpunkter, professionella reflektioner, utvärderingar och förbättringsåtgärder kan samlas i en gemensam process.
- Lovande arbetssätt kan bidra till att bygga beprövad erfarenhet. Beprövad erfarenhet växer fram när kunskap från profession och brukare synliggörs, dokumenteras, värderas, granskas och sprids.
- En guide hör till modellen. Den innehåller stödfrågor för vart och ett av de elva elementen och kan användas som ett levande arbetsdokument i verksamhetens utvecklingsarbete.

Om modellen Lovande arbetssätt

Lovande arbetssätt är en modell som erbjuder stöd i att systematiskt beskriva, granska och utveckla arbetssätt i socialtjänsten. Modellen uppmuntrar till ett kritiskt förhållningssätt och till ett gemensamt arbete med diskussion, reflektion och analys. Detta stärker i sin tur förutsättningarna för att kunna skapa en beprövad erfarenhet.

Modellen Lovande arbetssätt kan användas både för nya arbetssätt som är under utveckling och för etablerade arbetssätt som har använts länge, men som ännu inte har beskrivits eller följts upp på ett systematiskt sätt.

Exempel på fördelar med att arbeta med Lovande arbetssätt:

- synliggör och beskriver det arbete som redan görs i socialtjänsten, vilket även underlättar dialogen med brukare, anhöriga, samverkansparter och beslutsfattare med vad arbetssättet innebär
- skapar ett gemensamt språk för att beskriva, förstå och utveckla socialtjänstens arbetssätt
- kan integreras i verksamhetens ordinarie kvalitetsarbete
- gör det lättare att dela erfarenheter mellan verksamheter och kommuner, att sprida fungerande arbetssätt, och att skapa underlag för framtida utvärdering och forskning.

Tillvarata det goda sociala arbetet

Inom socialtjänstens olika verksamhetsområden används idag en mängd arbetssätt för att möta människors skilda behov. För vissa av dessa arbetssätt är kunskapen om deras resultat och effekter begränsad. Många av dem har inte prövats i vetenskapliga studier och kan därmed inte heller benämnas som evidensbaserade. Det innebär dock inte att de saknar värde. De kan vila både på professionell kunskap och på goda praktiska erfarenheter som talar för att de är till nytta för brukarna.

Att systematiskt beskriva, granska och bedöma dessa arbetssätt är viktigt för att nå en kunskapsbaserad socialtjänst. Modellen Lovande arbetssätt är ett metodstöd som ska bidra till det målet. Genom att använda sig av en gemensam form och struktur för att redogöra för ett arbetssätts innehåll, målgrupp, genomförande och uppföljning kan den kunskap och erfarenhet som finns i verksamheten synliggöras och tillgängliggöras för andra. Det kan hjälpa socialtjänsten att utveckla, följa upp och sprida arbetssätt på ett mer systematiskt sätt, och stärker förutsättningarna för skapandet av en beprövad erfarenhet.

En möjlig väg att skapa beprövad erfarenhet

Beprövad erfarenhet är en gemensam kunskap som växer fram när praktiska professionella erfarenheter tas till vara, systematiseras, prövas och delas – både inom och mellan verksamheter. Det handlar om erfarenheter som dokumenteras, granskas och utvecklas tillsammans över tid, och där yrkeskunnandet och de praktiska resultaten av ett visst arbetssätt vägs samman från många håll till en helhet.

Modellen Lovande arbetssätt erbjuder en möjlig struktur och en process som kan bidra till att sådan beprövad erfarenhet växer fram. Modellen stödjer den enskilda verksamheten i att beskriva sina arbetssätt, följa upp resultat, reflektera över erfarenheter och identifiera vad som behöver förbättras. Den kunskap som då byggs upp är ofta lokal och beroende av sitt sammanhang – av målgruppen, organisationen och de förutsättningar som finns just där. Samtidigt presenteras den i en transparent form som gör det möjligt att sammanställa uppföljningar, utvärderingar och genomlysningar från flera kommuner och verksamheter. När de vägs samman med andra relevanta kunskapskällor och värderas kritiskt, kan de bidra till en samlad bedömning av den beprövade erfarenheten inom ett område.

Modellen Lovande arbetssätt fungerar därmed både som ett ramverk för att beskriva kunskapen kring ett enskilt arbetssätt i en lokal kontext, och som ett utvecklingsstöd för att bygga upp och sprida beprövad erfarenhet i hela socialtjänsten.

> Beprövad erfarenhet definieras som ”kunskap som vuxit fram i verksamheten genom att kunskaper från profession och brukare har synliggjorts, värderats och systematiserats genom uppföljning, dokumentation, kritisk granskning och spridning” [1].

Läs gärna Socialstyrelsens skrift *Om beprövad erfarenhet i socialtjänsten* för resonemang kring begreppet beprövad erfarenhet [2].

Modellens uppbyggnad

Elva element

Modellen består av elva element, grupperade i fyra huvudkategorier. De fyra kategorierna följer på varandra och bildar en samlad struktur för att granska, beskriva och bedöma faktorer som har betydelse för om ett arbetssätt ska kunna betraktas som ”lovande”.

I modellens första kategori Kunskapsbas finns element som bildar underlag och grund för den följande kategorin Koncept, där arbetssättets specifika utformning i sin kontext uppmärksammas. Preciseringen av konceptet skapar i sin tur förutsättningar för kategorin Yrkeskunskap och utövande, som tillsammans med övriga delar av modellen bildar grund för fortsatt utveckling.

Varje element innehåller ett antal frågor som kan användas för att bedöma i vilken utsträckning arbetssättet uppfyller elementet.

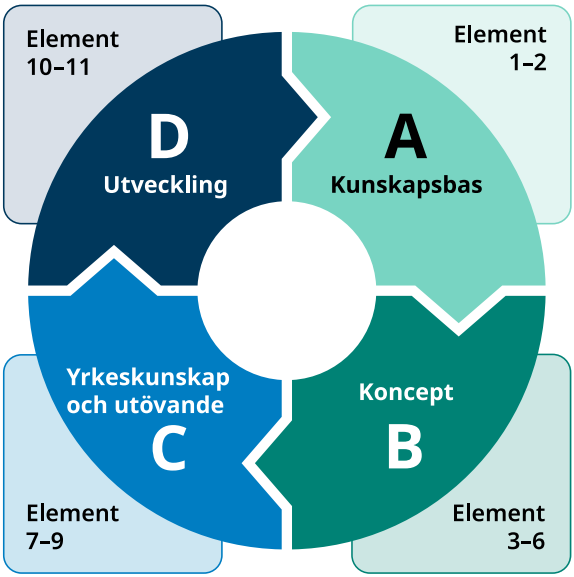
De fyra kategorierna och deras element

Kunskapsbas omfattar två element som handlar om att bedöma huruvida arbetssättet stöds av vetenskapliga teorier, aktuell kunskap och forskning eller annan tillförlitlig dokumentation som tyder på att arbetssättet är verksamt (Teori och kunskap, Positiv verkan).

Koncept omfattar fyra element som rör granskning av arbetssättets utformning och hur det är uppbyggt och förankrat (Beskrivning, Mål, Överförbarhet, Ekonomi).

Yrkeskunskap och utövande omfattar tre element som rör professionalism och yrkeskompetenser samt samspelet med brukare och andra berörda parter under utförandet (Professionell reflektion, Relationellt samarbete, Individuell anpassning och delaktighet).

Utveckling omfattar två element som granskar huruvida arbetssättet löpande följs upp, bedöms och justeras så att det fortsätter att fungera för målgruppen (Uppföljning, Analys och förbättring).

Elementen och beskrivningar av dessa

Element	Beskrivning
1. Teori och kunskap	Arbetssättet är förankrat i en eller flera väldefinierade teorier och bygger på aktuell kunskap. Teorin ska säga något om hur och varför arbetssättet förväntas fungera för de brukare och de behov som det används för
2. Positiv verkan	Det finns studier eller tidigare dokumentation som tyder på att arbetssättet är verksamt (givet dess syften och de mål som ska uppnås).
3. Beskrivning	Arbetssättet är så väl beskrivet att andra yrkesverksamma kan förstå och utföra det utifrån beskrivningen.
4. Mål	Arbetssättet innehåller tydliga och relevanta mål för målgruppens önskade resultat. Målen ska ha en tydlig koppling till brukarnas behov och önskemål, och de ska vara möjliga att följa upp under och efter arbetssättets genomförande.
5. Överförbarhet	Arbetssättet är möjligt att sprida och användas av andra verksamheter med liknande grupper av brukare.
6. Ekonomi	Det finns en rimlig balans mellan kostnader och resultat i arbetssättet.

7. Professionell reflektion	Arbetssättet understödjer en gemensam professionell och yrkesmässig reflektion kring hur det utförs. I arbetssättet ingår alltså att skapa utrymme, ramar och former för hur den yrkes- mässiga reflektionen och sparringen ska äga rum.
8. Relationellt samarbete	Utövarna av arbetssättet har de relationella kompetenser och förmågor som behövs för att etablera och ingå i ett konstruktivt samarbete med målgruppen, kollegor och andra yrkesverksamma.
9. Individuell anpassning och delaktighet	Arbetssättet utgår från brukarens/ målgruppens specifika behov, problem och resurser. Planeringen av de stöd som ges baseras på brukarens önskningar/behov och involverar brukaren eller dennes närstående.
10. Uppföljning	Det ingår stöd i arbetssättet för uppföljning av målgruppens utveckling i förhållande till de mål som arbetet ska bidra till att uppnå. Uppföljningen är viktig för att kvalitetssäkra arbetet. Den stärker även deltagarnas engagemang genom att synliggöra individuella framsteg.
11. Analys och förbättring	Det finns en löpande och systematisk bearbetning och analys av den information som samlats in med syftet att skapa underlag för beslut om anpassning och utveckling av arbetssättet.

En guide hör till modellen

Till modellen Lovande arbetssätt finns en guide som kan användas som arbetsdokument för verksamheter som dokumenterar och granskar ett arbetssätt utifrån modellen. Guiden är tänkt att fungera som ett ”levande” dokument som kan användas och uppdateras kontinuerligt i utvecklingen av arbetssättet [3].

I guiden beskrivs modellens fyra kategorier och elva element. Till varje element finns stödfrågor som belyser olika aspekter av det som elementet handlar om. Frågorna ska hjälpa verksamheten att ta fram en genomarbetad beskrivning av arbetssättet utifrån respektive element.

Att diskutera stödfrågorna och formulera beskrivningarna tillsammans är kärnan i arbetet med modellen och utvecklingen av arbetssättet. Guiden stödjer verksamheten i att bedöma i vilken grad arbetssättet uppfyller kriterierna för lovande arbetssätt samt i att identifiera utvecklingsbehov för varje element.

Nyttan med att använda modellen Lovande arbetssätt

Modellen bidrar till att skapa ett gemensamt språk för att beskriva, förstå och utveckla socialtjänstens arbetssätt. Den tydliggör också vilka frågor som behöver ställas om arbetssätt som ges till brukare, och vilka aspekter som bör ingå när ett arbetssätt ska dokumenteras och granskas.

Genom att modellen inbjuder till att gemensamt undersöka frågor som varför ett arbetssätt används, vilken kunskap det bygger på, hur det genomförs och vilka resultat det ger, blir både styrkor och utvecklingsbehov i ett arbetssätt tydligare.

Arbetet med Lovande arbetssätt kan samtidigt integreras i verksamhetens ordinarie kvalitetsarbete. Uppföljningar, brukares synpunkter, professionella reflektioner, utvärderingar och förbättringsåtgärder – allt kan samlas i en gemensam process, i stället

för att hanteras i separata spår. Det skapar bättre förutsättningar för ett kontinuerligt lärande och utveckling över tid. På så sätt kan verksamheten bli mindre beroende av färdiga lösningar och i högre grad vara delaktiga i kunskapsutveckling.

En tydlig beskrivning av ett arbetssätt underlättar dialogen med brukare, anhöriga, samverkansparter och beslutsfattare. Den gör det lättare för fler att förstå vad som faktiskt har genomförts och för vilka, samt tydliggör under vilka förutsättningar arbetet genomförts. Det blir dessutom lättare att dela erfarenheter mellan verksamheter och kommuner, att sprida goda arbetssätt och att skapa underlag för framtida utvärdering och forskning [4].

Sundbyberg stad – utveckling som blir en del i vardagen

Sundbybergs stad har använt Lovande arbetssätt för att systematiskt utveckla och synliggöra arbetet inom flera verksamheter i sektorn för välfärd och omsorg. Arbetet inleddes i tre olika verksamheter: Intensivteamet, Familjelots och Lilla familjeteamet. Dessa verksamheter representerar olika förutsättningar, från ett etablerat arbetssätt till en verksamhet i uppstart, och visar hur modellen kan användas både för att vidareutveckla det som redan finns och för att utveckla nya arbetssätt.

Familjelots - erbjuder tidigt och behovsanpassat föräldraskapsstöd för att stärka föräldrar i deras föräldraroll.

Intensivteamet - ger kvalificerat och tätt stöd till barn, unga och familjer i särskilt komplexa eller akuta situationer.

Lilla familjeteamet - Familjebehandlande insats för familjer där barn/ungdom bedöms vara i risk för att dras in i kriminalitet. Intensivt, flexibelt teamarbete i tät samverkan med polis, skola mfl.

I **Intensivteame**t, som funnits i omkring sex år, har Lovande arbetssätt använts för att sätta ord på och strukturera den kunskap och erfarenhet som byggts upp över tid. Genom att beskriva arbetssättet mer systematiskt blir det tydligare vad teamet gör, varför insatserna genomförs och vilka delar som behöver följas upp och utvecklas vidare. Det skapar också bättre förutsättningar för att sprida kunskap, både inom den egna organisationen och till andra verksamheter.

När **Familjelotsen** utökades blev modellen ett stöd för att skapa en gemensam och hållbar grund för arbetssättet. Arbetet synliggjorde bland annat behovet av tydligare beskrivningar av rutiner och processer, exempelvis genom flödesscheman. På så sätt blir arbetet mindre personberoende och lättare att introducera nya medarbetare i. Samtidigt blir det tydligare för samverkansparter och invånare vad stödet innebär och hur vägarna in i verksamheten ser ut.

Lilla familjeteamet har använt Lovande arbetssätt redan från starten. I arbetet framkom bland annat att teamet behövde utveckla strategiska forum för samverkan. Den insikten kunde fångas upp tidigt och omsättas i konkreta förbättringsåtgärder. Därmed blev utvecklingsarbetet en naturlig del av uppbyggnaden av verksamheten, i stället för något som läggs till i efterhand.

Sundbyberg har organiserat arbetet med samtliga verksamheter genom arbetsgrupper med processledare, arbetsledning och verksamhetsnära personal. Tillsammans har de planerat arbetet, besvarat frågor, identifierat utvecklingsbehov och tagit fram förbättringsplaner. Medarbetarnas delaktighet har varit central; det är deras erfarenheter som gör det möjligt att skapa relevanta rutiner i arbetssättet och utveckla arbetet i praktiken.

En viktig lärdom är att kvalitets- och utvecklingsarbete inte behöver vara två separata spår. Sundbybergs stad arbetar därför med att bygga in Lovande arbetssätt som en process i sitt kvalitetsledningssystem. Tanken är att uppföljningar, egenkontroller, avvikelser, synpunkter och professionella reflektioner ska kunna samlas, analyseras och omsättas i ett gemensamt förbättringsarbete. På så vis kan risken för

dubbelarbete minska, samtidigt som utvecklingsinsatser och åtgärder blir möjliga att följa upp över tid. Ambitionen är att Lovande arbetssätt inte ska bli ett tillfälligt projekt, utan en återkommande och lärande del av verksamhetens vardag. Att integrera modellen i det ordinarie kvalitetsarbetet är dock ett pågående implementeringsarbete.

Så har modellen utvecklats och prövats i Sverige

Den svenska modellen utgår från ett danskt arbete där Danska Social- och boligstyrelsen och VIVE, i samarbete med forskare och praktiker, har utvecklat en modell för bedömning av lovande arbetssätt [5]. Översatta versioner av modellen har tidigare använts i Sverige [6, 7]. Den svenska modellen har dock inte enbart översatts, utan också prövats och anpassats till svenska förhållanden. För att få en relevant och användbar modell prövades den i svensk socialtjänst för olika typer av arbetssätt, till exempel öppna insatser och gruppinsatser. Det var också viktigt att undersöka huruvida modellen kan fungera för socialtjänstens alla områden.

Information samlades in genom intervjuer, gemensamt utvecklingsarbete och workshops, och användes som underlag för anpassning och förbättring av modellen. Utvecklingsarbetet rörde olika aspekter av användning och nytta samt fördelar och nackdelar med de olika elementen.

De förändringar som gjorts av den danska modellen har syftat till att göra materialet mer begripligt och användarvänligt, utan att viktig information tappats bort i den svenska modellen. Språk och termer har förenklats och anpassats till svensk socialtjänst. För att underlätta användbarheten har ett användarstöd i form av en guide tagits fram [3]. I rapporten Modell för lovande arbetssätt – anpassning, prövning och utveckling – finns en översikt av de förändringar som gjorts [8].

Ett samarbetsprojekt

Att utveckla och pröva modellen har varit ett samarbetsprojekt mellan Socialstyrelsen, FoU Nordväst, FoU Nordost och FoU nu. Nio kommuner och elva verksamheter har prövat modellen och bidragit med synpunkter och erfarenheter. I referensgruppen har ett flertal FoU-miljöer ingått samt Sveriges Kommuner och Regioner, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd och Länsstyrelsen i Stockholms län.

Följande verksamheter har deltagit i prövning av modellen:

- Familjelots, Familjeteamet, Intensivteamet (Sundbyberg)
- Förebyggande skolprogram våldsprevention Duva (Järfälla)
- Anhörigstöd vid demenssjukdom (Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje)
- Familjerätten, Dialog utan dom (Upplands Väsby, Sollentuna, Vallentuna)
- Riktade föräldrastödsgrupper för unga i risk för kriminalitet (Upplands Väsby)
- Utbildning förskolepersonal våldsprevention (Sigtuna)
- Intensivutredningar för ungdomar i kombination med nätverksarbete (Solna)
- Råd och stöd (ROS) i samverkan med skolan och öppenvårdsenheten (Ekerö)
- Familjerummet (Sollentuna)
- Tjänstehund/terapihund (Upplands-Bro).

Referenser

1. Socialdepartementet. En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Regeringens proposition 2024/25:89; 2025.
2. Socialstyrelsen. Om beprövad erfarenhet i socialtjänsten. Stockholm: Socialstyrelsen; 2025.
3. Socialstyrelsen. Lovande arbetssätt – En modell för beskrivning och utveckling av arbetssätt och metoder i socialt arbete. Stockholm: Socialstyrelsen; 2026.
4. Socialstyrelsen. Stöd för utvärdering i kommuner och verksamheter – Med exemplet arbetsdifferentiering i äldreomsorgen. Stockholm: Socialstyrelsen; 2024.
5. Cramer Jensen D, Jin Pedersen M, Hyld Pejtersen J, Amilon A. Indkredsning af lovende praksis på det specialiserede socialområde. Köpenhamn: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; 2016.
6. Määttä A. Tidiga insatser för nyanlända barn, unga och föräldrar i Norden – evidens och lovande arbetssätt. Stockholm: Nordens välfärdscenter; 2020.
7. Länsstyrelsen Stockholm. Metodstöd för dokumentation av öppna insatser inom socialt arbete. Stockholm: Länsstyrelsen Stockholm; 2024.
8. Socialstyrelsen. En modell för lovande arbetssätt – Svensk anpassning, prövning och utveckling. Stockholm: Socialstyrelsen; 2026.

Socialstyrelsen

Om modellen Lovande arbetssätt (artikelnr 2026-11-10528)
kan laddas ner på vår webbplats
www.socialstyrelsen.se/publikationer